

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI

Wrzesień 2018

Opracowanie: Ośrodek Spraw Azjatyckich UŁ

I. WNIOSKI

- a. ChRL umiejętnie dysponuje portfelem inwestycyjnym w państwach niebędących członkami UE, starając się nie wywoływać nadmiernego zainteresowania ze strony UE, Rosji oraz Stanów Zjednoczonych, co jest wyraźnie widocznie w odniesieniu do chińskich aktywności na Ukrainie, Białorusi oraz Półwyspie Bałkańskim;
- b. Chiny w relacjach z Białorusią co raz częściej zaangażowane są w projekty kulturalne oraz badawcze, co przypomina schemat aktywności ChRL w ramach inicjatywy 16+1;
- c. ChRL co raz wyraźniej zaczyna wykorzystywać pozytywny obraz relacji bilateralnych z Rosją do przepływu informacji i technologii wojskowych na własny użytek.

II. CHINY-UKRAINA

3 września: Ukraina zaprezentuje się na China International Import Expo w Szanghaju. Wicepremier Stepan Kubiv poinformował na Tweeterze, iż Ukraina zaprezentuje swoje towary na CIIE 2018 w dniach 5-10 listopada. CIIE organizowane jest w National Exhibition and Convention Center przy wsparciu Światowej Organizacji Handlu.

6 września: Chiny zaangażowane w projekt elektrowni wiatrowej na Ukrainie. China Power Construction i norweskie NBT Company podpisały umowę, w której zobowiązują się zbudować elektrownię wiatrową o mocy 250 MW w miejscowości Sywasz na wybrzeżu Morza Azowskiego. Ukraiński prezydent wspominał o istocie podejmowanej inwestycji, bowiem stworzy ona wiele nowych miejsc pracy, ustabilizuje sytuację energetyczną regionu oraz napędzi rozwój gospodarczy miasta.

6 września: Eksport owoców z Ukrainy zwiększył się o 59% w pierwszym kwartale 2018 roku. Duży udział we wzroście ukraińskiego eksportu mają owoce

wysyłane na rynek chiński, przede wszystkim wiśnie. Dodatkowo, na rynki azjatyckie trafiają ukraińskie jabłka.

7 września: Narodowa Akademia Nauk na Ukrainie inicjuje współpracę z Chińską Akademią Nauk. Anatoly Zagorodny, wiceprezydent ukraińskiej akademii wraz z delegacją wybrał się Kantońskiej Akademii Nauk (GDAS). Praktycznym elementem współpracy obu jednostek naukowych jest zapowiedź utworzenia Science and Technology Innovation Center z siedzibą w Kantonie.

24 września: Chiny przekazują 50 wyposażonych karetek Ukrainie. Odpowiednie memorandum zostało podpisane przez chińskiego ambasadora na Ukrainie Du Wei'a z ministrem zdrowia Ukrainy Ulaną Suprun. Szacowana wartość pojazdów oraz wyposażenia medycznego wynosi 3,5 mln USD. Darowizna została przyznana zgodnie z porozumieniem chińskiego i ukraińskiego rządu z 2016 roku.

25 września: Dzień Kultury Ukraińskiej w Zakazanym Mieście. W Muzeum Pałacowym, które znajduje się na terenie pekińskiego Zakazanego Miasta zainaugurowano wystawę kulturalną Ukrainy pt. „Złote Kolory”. Zabytki archeologiczne a także prace współczesnych artystów przedstawiają historię Ukrainy, mając na celu promocję wymiany kulturalnej i współpracę między Ukrainą a Chinami. Wystawa będzie dostępna do 19 listopada.

III. CHINY-BIAŁORUŚ

5 września: pierwszy pociąg towarowy wyruszył z Białorusi do Chin. Skład towarowy z 41 kontenerami wyruszył do stacji Tuanjiecun w Chongqing. Dwadzieścia kontenerów wypełnionych jest białoruskim mlekiem w proszku, natomiast pozostałe kontenery zawierają drobnicę. Szacowany czas dostawy to 10 dni.

5 września: Chiny i Białoruś utworzą wspólny inkubator innowacyjnych projektów. Współpraca pomiędzy Naukowo-Technicznym Parkiem Belarussian National Technical University oraz parkiem technologicznym Uniwersytetu Szanghajskiego zaskutkuje utworzeniem chińsko-białoruskiego projektu. W skali roku, inkubator będzie implementować nie mniej niż 20 projektów naukowo-technicznych, a obie strony będą dążyły do komercjalizacji produktów.

11 września: Chiny i Białoruś zacieśniają współpracę w kwestii ekologii i ochrony środowiska. Podczas spotkania delegacji chińskiej prowincji Hainan z ministrem zasobów naturalnych i ochrony środowiska Andrejem Kulukiem omówiono politykę rozwoju wydobywania lokalnie występujących surowców mineralnych. Przedmiotem współpracy mają być również wspólne projekty dotyczące geodezji, ochrony środowiska oraz ekologii i rolnictwa.

20 września: spotkanie Łukaszenko-Zhao. Zhao Leji, sekretarz Centralnej Komisji Inspekcji i Dyscypliny KPCh odbył kurtuazyjną wizytę na Białorusi. Po spotkaniu z białoruskim prezydentem, obie strony zgodziły się na intensyfikację bilateralnej współpracy. Zhao podkreślił, iż jego wizyta ma na celu wdrożenie komunikacji strategicznej oraz promowanie i umacnianie przyjaźni między dwoma narodami.

22 września: Chiny wybudują Stadion Narodowy na Białorusi. Prezydent Łukaszenko podpisał odpowiedni dekret, który umożliwia chińską pomoc techniczną i finansową w kwestii konstrukcji piłkarskiego stadionu oraz basenu olimpijskiego w Mińsku. Porozumienie między stronami zakłada udzielenie przez stronę chińską bezzwrotnego grantu w wysokości 800 mln CNY (116,8 mln USD).

24 września: oświadczenie Ministerstwa Sportu i Turystyki na Białorusi ws. chińskich turystów. MSiT szacuje, iż liczba turystów z Chin wzrośnie w przyszłym roku o 15%, niemniej ostateczne wyniki będą uzależnione od ilości i jakości działań marketingowych w Chinach. Michaił Portnoi, wiceminister białoruskiego MSiT przyznał, iż wydatki na promocję turystyczną Białorusi w Chinach są na relatywnie niskim poziomie, wobec powyższego należy spodziewać się wzrostu ruchu turystycznego o 12-15%. Do września 2018, Białoruś przyjęła ponad 17 tys. chińskich turystów co stanowi przyrost o 4,6% w porównaniu do analogicznego okresu w roku ubiegłym. Przypomnijmy, iż od 10 sierpnia 2018 roku chińscy i białoruscy turyści nie podlegają wymogowi wizowemu na pobyt do 90 dni.

IV. CHINY-ROSJA

5 września: zacieśniające się stosunki polityczno-gospodarcze prowadzą do napięć społecznych na linii Rosja-Chiny. Rosyjska organizacja pozarządowa Levada Center przeprowadziła ankietę z której wynika, iż 31% Rosjan popiera zakaz osiedlania się obywateli ChRL w Rosji. W ubiegłym roku wskaźnik ten wynosił 15%.

Chińczycy zaliczani są zatem obok Czeczenów i Romów do trzech najmniej popularnych mniejszości zamieszkujących Rosję.

10 września: Rosja i Chiny planują uruchomienie projektów o wartości 100 mld USD. Komisja, w której skład wchodzi ponad 150 przedstawicieli czołowych rosyjskich i chińskich przedsiębiorstw rozważa inicjację 73 wspólnych projektów inwestycyjnych, których nominalna wartość przekracza 100 mld USD. W komunikacie czytamy, iż siedem projektów o wartości 4,6 mld USD zostało już wdrożonych.

11 września: inauguracja manewrów wojskowych Vostok-2018. Ćwiczenia angażujące ponad 300 tys. żołnierzy armii rosyjskiej, chińskiej oraz mongolskiej są określane największymi, od czasów Zimnej Wojny. Według analityków, Moskwa musiała zaprosić Chiny i Mongolię do współuczestniczenia w manewrach, bowiem ich skala i lokalizacja tak czy inaczej zmobilizowałyby tamtejsze armie, ponieważ stanowiłyby realne zagrożenie dla ww. państw. Z oficjalnych przekazów dowiadujemy się, iż NATO, Japonia, Korea Południowa oraz Stany Zjednoczone będą ściśle monitorować manewry, ze względu na obecność ich wojsk w regionie.

11 września: spotkanie Xi-Putin podczas Wschodniego Forum Ekonomicznego (EEF). Liderzy obu państw wezwali do promowania współpracy regionalnej w celu zacieśnienia dwustronnych stosunków gospodarczych, wskazując na lata 2018-19 jako szczególny okres wymiany lokalnej między państwami. Ponadto, rządy obu krajów zobowiązały się wspierać samorządy regionalne w wymianie dwustronnej. Format EEF został zapoczątkowany w 2015 roku z inicjatywy Władimira Putina, natomiast po raz pierwszy w historii w spotkaniu uczestniczył prezydent ChRL.

21 września: Chiny i Rosja przyspieszą implementację wspólnych projektów lotniczych. Chiński minister przemysłu i technologii informacyjnych Miao Wei podkreślił, iż trwają zaawansowane rozmowy w celu stworzenia wspólnego projektu śmigłowca do zadań specjalnych. Obie strony przedstawiły również swoje pomysły dotyczące rozwoju projektów wspólnej produkcji silników lotniczych a także omówiono postępy nad projektem samolotu pasażerskiego CR929, który ma zostać wprowadzony do produkcji komercyjnej w latach 2025-2027.

KOMENTARZ

1. Chińsko-ukraińskie relacje gospodarcze nabrały dynamiki po wizycie chińskiego wicepremiera Ma Kai w 2017 roku, kiedy to opublikowano listę chińskich projektów, których suma miała opiewać na 7 mld USD. Niektóre z zapowiedzianych projektów już zakończyły się fiaskiem, a najbardziej aktualnym przykładem jest brak przejęcia Motor Sich przez Beijing Skyrizon Aviation Industry Investment (BSAII). We wrześniu 2017 roku Ukraińskie Służby Bezpieczeństwa otworzyły dochodzenie w sprawie sabotażu państwa wobec sprzedaży strategicznych dla kraju technologii lotnictwa wojskowego.

Jednym z obszarów współpracy na Ukrainie jest inicjatywa Pasa i Szlaku, niemniej Hanna Hopko, deputowana do ukraińskiego parlamentu wciąż z dużą dozą optymizmu wypowiada się o mechanizmie 16+1, a w zasadzie o jego powiększeniu i zaproponowania formatu 17+1. Nie należy mieć wątpliwości, iż nieobecność Ukrainy w formacie 16+1 spowodowana jest konfliktem ukraińsko-rosyjskim, bowiem Rosja jest jednym z kluczowych partnerów ChRL w realizacji strategicznych założeń inicjatywy Pasa i Szlaku, który często utożsamiany jest mechanizmem 16+1 eksklusywnie obejmującym państwa EŚW. Andrey Goncharuk z Ukraińskiego Stowarzyszenia Sinologów przekonuje, iż Ukraina z geopolitycznego punktu widzenia jest Chinom niezbędna w celu realizacji własnych ambicji w regionie EŚW.

2. Dzięki inicjatywie Pasa i Szlaku, Białoruś zyskuje znaczenie geopolityczne.

Wkrótce po ogłoszeniu inicjatywy Pasa i Szlaku to Ukraina została predestynowana do roli „chińskiego przyczółka” dla rozwoju handlu ChRL z UE, niemniej po aneksji Krymu, Chiny zmuszone zostały do reorientacji swojej polityki zagranicznej w tym regionie. Już w 2015 roku Xi Jinping po raz pierwszy odwiedził Mińsk i stało się jasne, iż miejsce Ukrainy przejmie Białoruś. Dla działań chińskich kluczowe było tu zdjęcie sankcji gospodarczych przez USA i Unię Europejską., które nałożone zostały w obliczu stosowania licznych represji w kierunku partii opozycyjnych jak i ograniczenia wolności słowa krajowych mediów.

Dynamikę polityki inwestycyjnej ChRL na Białorusi należy więc uzależnić od jakości białoruskiej dyplomacji wobec Brukseli i Waszyngtonu, bowiem rynkiem docelowym dla podejmowanych na Białorusi chińskich inwestycji jest właśnie Zachód. Prężnie rozwijające się stosunki chińsko-białoruskie są również elementem lewarowania pozycji Białorusi w polityce regionalnej. W tym kontekście należy wskazać, iż białoruski rząd co raz głośniej zaczął wyrażać dezaprobatę w kwestii integracji gospodarczej w ramach Eurazjatyckiej Unii Gospodarczej w stosunku do liderującej w organizacji Federacji Rosyjskiej. Rząd w Pekinie zmuszony jest zatem do uprawiania umiejętnej polityki zagranicznej w celu zachowania poprawnych

stosunków na linii Moskwa-Mińsk, które są kluczowe dla dalszego rozwoju inicjatywy Pasa i Szlaku w regionie.

3. Komentując wojskowe zbliżenie Chin i Rosji, należy przyrzeć się bilansowi zysków i strat ponoszonych przez obie strony. Dotychczasowe ćwiczenia armii ChRL i Rosji – przynajmniej w odniesieniu do ostatniej dekady – koncentrowały się głównie na manewrach antyterrorystycznych i innych zagrożeniach, takich jak m.in. cyberterrorizm. Tym razem obie armie skupiają się na „tradycyjnym” pojęciu prowadzenia wojny. W dobie tworzenia się nowoczesnych sił zbrojnych ChAL-W, starania Chin są kompleksowe i zakładają tradycyjne ćwiczenia wewnątrz kontynentu przy użyciu ciężkiego sprzętu, a także ćwiczenia lotnicze oraz marynarki wojennej.

Strona rosyjska w kontekście prowadzenia działań wojennych zyskuje silnego sojusznika, który nie jest jednak pozbawiony wad. Mihkail Barabanov, redaktor naczelny Moscow Defence Brief stwierdził, iż *dwustronna współpraca militarna stanowi unikalną dla Chin możliwość zapoznania się z aktualnymi realiami wojennymi w kontekście ostatnich doświadczeń bojowych Rosji na Ukrainie i Syrii, podczas gdy chińskie siły zbrojne są całkowicie pozbawione „nowoczesnych” doświadczeń bojowych, bowiem nie były zaangażowane w konflikt zbrojny od 1979 roku.* Chiny liczą również na transfer technologii, szczególnie widoczny w przypadku lotnictwa wojskowego a de-facto realizowany poprzez wspólne projekty z zakresu lotnictwa cywilnego. W tym kontekście ważny jest również przekaz doświadczeń z pola bitwy, bowiem wszyscy rosyjscy piloci helikopterów bojowych biorących udział w manewrach brali aktywny udział podczas konfliktu w Syrii, na co zwrócił uwagę Li Xincheng – dowódca chińskich sił powietrznych.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI – Sierpień 2018 jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Ośrodka Spraw Azjatyckich i Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Łodzi. Utwór powstał w ramach konkursu *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o konkursie *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*.

Zadanie publiczne współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

 **OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH**

**RAPORTY
OPINIE
DORADZTWO**

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Łodzi

ul. Lindleya 5a, pokój nr 7, 90-131 Łódź, tel.: 42 635 42 34, www.rodm-lodz.pl